

Innst. 238 S

(2012–2013)

Innstilling til Stortinget fra energi- og miljøkomiteen

Dokument 8:18 S (2012–2013)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Siri A. Meling, Henning Skumsvoll og Borghild Tenden om en fremtidsrettet nettstruktur

Til Stortinget

Sammendrag

Følgende forslag fremmes i dokumentet:

«Stortinget ber regjeringen i løpet av vårsesjonen 2013 legge frem en sak om regional- og lokalnettet for fremføring av strøm og om de utfordringer og oppgaver nettselskapene står overfor de kommende årene og med forslag til tiltak som kan gi en effektiv og fremtidsrettet nettstruktur i Norge med færre og mer robuste nettselskap enn i dag.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Bendiks H. Arnesen, Irene Johansen, Torstein Rudihagen, Tor-Arne Strøm og Eirin Sund, fra Fremskrittspartiet, Per-Willy Amundsen, Oskar J. Grimstad og Henning Skumsvoll, fra Høyre, Nikolai Astrup, Bjørn Lødemel og fung. leder Siri A. Meling, fra Sosialistisk Venstreparti, Lars Egeland, fra Senterpartiet, Knut Magnus Olsen, og fra Kristelig Folkeparti, Kjell Ingolf Ropstad, viser til representantforslaget som omhandler behovet for en god og fremtidsrettet nettstruktur i Norge.

Komiteen deler forslagsstillernes syn på at et robust strømmett med tilstrekkelig kapasitet for fremføring av elektrisk kraft i hele landet er nødvendig for en sikker strømforsyning, og at nesten alle viktige samfunnsoppgaver og funksjoner er kritisk avhengige av et velfungerende kraftsystem.

Komiteen er opptatt av at nettvirksomheten i Norge skal drives rasjonelt og effektivt, og komiteen viser i denne forbindelse til at nettselskapene er ansvarlig for at nettet skal være driftssikkert, ha høy leveringskvalitet og være i stand til å møte etterspørselen etter overføringskapasitet, og selskapene må samtidig forberede seg på at kravene til dem vil øke i tida som kommer.

Komiteen vil i denne sammenheng nevne forhold som er knyttet til økte investeringer, mer uregulerbar kraft inn i nettet, nye EU-krav og innføring av automatisk måleravlesing (AMS).

Komiteen viser til at det er store kostnadsvariasjoner mellom selskapene, og at det fra flere hold nevnes at sammenslåing av nettselskap kunne være et bidrag til å redusere og utjamne nettleien.

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, understreker betydningen av å sette kunden i fokus. Norge står overfor store oppgaver når det gjelder oppgradering og utbygging av overføringsnettet for strøm i årene fremover. Statnett har i sin investeringsplan/reviderte nettutviklingsplan fra 2012 anslått investeringsbehovet i sentralnettet til størrelsesorden 50–70 mrd. kroner i de neste ti årene. Flertallet vil påpeke at dette sannsynligvis vil utløse et omtrent like stort investeringsbehov i de underliggende nett, nemlig regional- og distribusjonsnettet, og viser til at Norges vassdrag- og energidirektorat estimerer et investeringsbehov på 40–55 mrd. kroner i regional- og distribusjonsnettet de neste

ti årene. I tillegg kommer investeringer i automatiske måleravlesningssystemer (AMS) på 5–10 mrd. kroner.

Flertallet vil videre påpeke at forventede klimaendringer sannsynligvis vil medføre hyppigere tilfeller av ekstremvær, og at dette også stiller store krav til kvalitet og robusthet i nettet.

Flertallet peker på at dette innebærer at kundene må forvente økte nettariffer i årene fremover. Flertallet understreker at monopolvirksomheten som nettselskapene utgjør har et ekstra stort ansvar for å påse at både utbygging, drift og vedlikehold skjer på en så kostnadseffektiv måte som mulig.

Flertallet viser til at bransjen vil måtte forberede seg på et investeringsløp hvor tilgang til både kapital og kompetanse med stor sannsynlighet vil representere viktige utfordringer. Dette vil også stille krav til eierne og forventet utbyttepolitikk.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet er kjent med at statsråden i lang tid har oppfordret nettselskapene og deres eiere til å vurdere om dagens selskapsstruktur er hensiktsmessig.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre, er kjent med at NVE i 2012 varslet nettselskapene om at en tariffingsordning skulle utvides til også å omfatte regionalnettet, og at bakgrunnen for dette var at investeringskostnadene da ville fordeles på flere enn kun uttakskundene i en region, og at bakgrunnen for dette var at det hadde vært for små investeringer i deler av regionnettet og det økte investeringsbehovet som er forventet i tida fremover.

Flertallet er også kjent med at departementet har stanset dette arbeidet fordi konsekvensene av et slikt tiltak kan være for omfattende i forhold til oppgaven som skal løses og at den foreslåtte omfordelingen heller ikke uten videre er hensiktsmessig.

Et annet flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, viser til at regjeringen tidligere har foreslått felles tariffing mellom sentralnettet og regionalnettet, men har merket seg at Olje- og energidepartementet nå har stanset dette arbeidet med henvisning til at konsekvensene av et slikt tiltak kan være for omfattende i forhold til oppgaven som skal løses og at den foreslåtte omfordelingen ikke uten videre er hensiktsmessig. Dette flertallet deler denne vurderingen, og er glad for at regjeringen nå har endret sin politikk på dette området, og at de stiller dette arbeidet i bero. Dette flertallet har ved flere anledninger uttrykt uenighet om disse endringene og ønsket å se behovet for eventuelle endringer

i en større sammenheng. Dette flertallet peker på betydningen av at det enkelte nettselskap selv har ansvaret for kontakten med sine kunder, og at dette også må omfatte tariffing.

Komiteen er enig i at investeringer og kostnader i regionalnettet må vurderes i en større sammenheng.

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, mener at det er grunn til å tro at dagens struktur med mange små nettselskaper er lite optimal når det gjelder å møte de store oppgavene disse selskapene står overfor de kommende årene. Mange selskaper har utfordringer både kompetansemessig og kapitalmessig når det gjelder å kunne løse oppgavene.

Flertallet peker videre på at det er viktig å ha en effektiv selskapsstruktur som gjør at nettleien til kundene kan holdes så lav som mulig. Dette er særlig viktig siden nettvirksomheten er en monopolvirksomhet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet er tilfreds med at departementet skal se nærmere på hele nettstrukturen i Norge.

Disse medlemmer innser at dette er et meget omfattende arbeid, og at det derfor er vanskelig å kunne ta stilling til den videre prosessen i denne saken nå. Disse medlemmer forstår at det er urealistisk å kunne legge fram en melding om dette i løpet av vårsesjonen 2013.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre har merket seg at Pareto i en rapport finner at de minste nettselskapene har høyere nettleie enn de store selskapene. De har også hyppigere og lengre avbrudd enn de store. Dette betyr i så fall at nettkundene i små nettselskaper betaler for en lite hensiktsmessig selskapsstruktur gjennom høyere nettleie og økt risiko for strømbrydd enn de ville ha hatt med færre og større nettselskaper. Disse medlemmer har videre merket seg at det de 10 siste årene har vært lite restrukturering i den norske nettstrukturen.

Disse medlemmer mener at behovet for en kraftig utbygging og oppgradering av dagens strømnnett også på regionalt og lokalt nivå, samt de store mulighetene nye teknologiske løsninger kan gi oss når det gjelder bruken av nettet, gjør det enda viktigere å sette både kunde og forsyningssikkerhet i sentrum. Disse medlemmer mener at dette skjer best gjennom færre og større nettselskaper.

Disse medlemmer mener derfor at det er behov for en gjennomgang av regional- og lokalnettet, der oppgavene og utfordringene de kommende årene er like store som i sentralnettet. Det er etter disse medlemmers mening særlig behov for tiltak for å få en mer effektiv nettstruktur med færre, større og mer robuste nettselskaper. Skal nettselskapene løse de store oppgavene de står foran de nærmeste ti årene, må regulering og bransjestruktur tilpasses fremtiden.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn forslaget i Dokument 8:18 S (2012–2013).

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet og Høyre:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen i løpet av vårsesjonen 2013 legge frem en sak om regional- og lokalnettet

for fremføring av strøm og om de utfordringer og oppgaver nettselskapene står overfor de kommende årene og med forslag til tiltak som kan gi en effektiv og fremtidsrettet nettstruktur i Norge med færre og mer robuste nettselskaper enn i dag.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råar Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument 8:18 S (2012–2013) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Siri A. Meling, Henning Skumsvoll og Borghild Tenden om en fremtidsrettet nettstruktur – vedlegges protokollen.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 13. mars 2013

Siri A. Meling

fung. leder

Bendiks H. Arnesen

ordfører

Vedlegg

Brev fra Olje- og energidepartementet v/statsråden til energi- og miljøkomiteen, datert 4. februar 2013

Vedrørende Representantforslag 18 S (2012-2013)

Jeg viser til brev av 28. november 2012 vedrørende Representantforslag 18 S (2012-2013) fra stortingsrepresentantene Siri A. Meling, Henning Skumsvoll og Borghild Tenden om en fremtidsrettet nettstruktur. Komiteen oversendte dette dokumentet til utredning mv.

Ettersom nettselskap er monopoler som i hovedsak henter inn sine inntekter gjennom kundenes nettleie, er nettvirksomhet strengt regulert i Norge. Siden 2009 har myndighetene gjennomført to evalueringer av nettreguleringen og investeringsinsentivene.

Regjeringen varslet i Ot.prp. nr. 62 (2008-2009) at de ville *“se over den samlede reguleringen av nettet for å forsikre seg om at reguleringen er hensiktsmessig med hensyn til å optimalisere incentiver for investeringer og effektiv drift. NVE skal gjennomføre utredningen som også skal vurdere antallet nettnivåer og om det bør innføres felles nasjonale nettariffer.”* NVE leverte en rapport til OED om dette i januar 2010. I tillegg tok OED initiativ til en eksternt gjennomgang av den økonomiske reguleringen i 2010. Denne gjennomgangen ble gjennomført av professor von der Fehr ved Universitetet i Oslo.

Begge gjennomgangene konkluderer med at nettreguleringen i all hovedsak er velfungerende. Den økonomiske reguleringen bygger på anerkjente prinsipper, ligger langt fremme internasjonalt, og er utviklet over tid med justeringer i lys av erfaringer og nye utfordringer. Den økonomiske reguleringen sammen med direkte reguleringer sikrer at nødvendige investeringer gjennomføres samtidig som det gis insentiver til rasjonell og kostnadseffektiv drift. Stortinget ble informert om resultatene i de to rapportene om reguleringen i Prop. 1 S (2011-2012).

I tillegg arbeider NVE kontinuerlig med å videreutvikle og forbedre modellen for å fastsette nettselskapene årlige inntektsrammer. Representantene nevner for eksempel negative økonomiske utslag i modellen for tilrettelegging av fjernvarme og tap av inntektsramme ved fusjoner. Jeg kan opplyse om at begge disse forholdene er endret i inntektsrammemodellen fra og med 2013.

Jeg er svært opptatt av at nettvirksomheten i Norge drives rasjonelt og effektivt. Nettselskapene har ansvar å sørge for at nettet er driftsikkert, har høy leveringskvalitet og er i stand til å møte etterspørrelsen etter overføringskapasitet. Samtidig vil kravene til nettselskapene øke i tiden framover. Investeringene øker, det skal mer uregulerbar kraft inn i nettet, nye EU-krav er vil komme, i tillegg til at AMS skal gjennomføres.

Det er imidlertid store kostnadsvariasjoner mellom selskapene. Fra flere hold påpekes det at sammenslåinger av nettselskap kunne vært et effektivt bidrag til å redusere og utjamne nettleien. Jeg har derfor i lengre tid utfordret nettselskapene og deres eiere til å tenke gjennom om dagens selskapsstruktur med mange og små nettselskap er hensiktsmessig.

I NVEs ovennevnte rapport av 1. januar 2010 ble samtidig sentralnettsordningen (tarifferingsordning) foreslått utvidet til også å omfatte regionalnettet. Bakgrunnen for det var at investeringskostnadene da ville fordeles på flere enn kun uttakskundene i én regional. Bakgrunnen var at det har vært for lite investeringer i deler av regionalnettet og at satsingen på utbygging av fornybar kraftproduksjon vil gi økt investeringsbehov i årene fremover. Dette kan medføre betydelige økninger i tariffene i enkelte regioner.

I mars 2012 sendte NVE et brev til alle nettselskapene i Norge som varslet om at en slik ordning skulle etableres. Nå har departementet imidlertid bedt NVE om å stanse dette arbeidet fordi konsekvensene av tiltaket syntes å være for omfattende i forhold til oppgaven den søker å løse og at den foreslåtte omfordelingen heller ikke uten videre er akseptabel.

Etter departementets syn må investeringer og kostnader i regionalnettet vurderes i en større sammenheng. NVEs arbeid med ordningen har synliggjort at regionalnettet er et fragmentert og uoversiktlig nettnivå. Departementet vil nå se nærmere på hele nettstrukturen i Norge.

Spørsmålet om utformingen av en fremtidig nettstruktur svært omfattende, og det er for tidlig å ta stilling til videre prosess i denne saken nå. Det er urealistisk å legge frem en melding om dette allerede i vårsesjonen 2013.